

TransSOL forskningsprojekt 6: Tre tilfælde med organiseret tværnational aktivisme

Lær af god praksis inden for tværnational solidaritet (WP6)

Introduktion

TransSOL er et EU-støttet forskningsprojekt, der fokuserer på at beskrive og analysere solidaritetsinitiativer og praksis i en tid, hvor Europas eksistens er udfordret af konsekvenserne af den økonomiske og finansielle krise i 2008, af den problematiske styring af store flygtningetilstrømninger og af resultatet af Brexit-folkeafstemningen i 2017. Det sjette og sidste projekt omfatter tre pilotprojekter vedrørende tilfælde med aktivisme, som er gennemført for at imødegå de seneste udfordringer. Ved nærmere at undersøge, hvordan tre græsrodsbevægelser og netværk opererer, kan vi generalisere for at levere en perfekt praksis, som ser ud til at udvikle solidaritet mellem individuelle personer og kollektive på tværs af europæiske lande.

Ved at analysere tre case-studier af organiseret aktivisme kan effektive metoder fastlægges efter noget, som har vist sig at fungere til fremme af solidariteten. De tre pilotprojekter, som er nærmere undersøgt, omfatter:

- 1.) Den tværnationale organisering af arbejdere inden for "the gig economy" (opgaveøkonomi) og den tværnationale, sociale strejke, en case, som allerede blev undersøgt i WP4, som eksempel på solidaritetsaktioner på tværs af grænserne i tilfælde med jobusikkerhed og arbejdsløshed.
- 2.) "Solidaritetsbyer": Et uofficielt initiativ med bystyrer og civilsamfundsaktører, som byder flygtninge velkommen i deres kommuner på trods af nationale bestemmelser, og som opbygger et netværk af tværnational solidaritet med flygtninge.

3.) *Krytyka Polityczna*: En civilsamfundsorganisation med base i Polen og aktiv på tværs af Central- og Østeuropa. Organisationen er involveret i adskillige initiativer inklusive et tidsskrift, en uafhængig nyhedsplatform, et bogforlag og 20 sociale klubber på tværs af landet.

Disse tre netværk med forskellige grader af formel organisation reagerer på forskellige aspekter af krisen og berører TransSOL's nøglespørgsmål så som migration og beskæftigelse. Af denne grund er disse organisationer blevet udvalgt som case-studier for at samle konkrete idéer baseret på allerede fungerende metoder.

Evidens og analyse

De tre case-studier demonstrerer måder, hvorpå aktivister har fremmet solidariteten i kølvandet på den økonomiske og politiske krise overalt i Europa.

1) Tværnationale netværk i "gig economy" og den tværnationale, sociale strejke

Den tværnationale, sociale strejke begyndte i 2014 med henblik på at forbinde diverse bevægelser af usikre arbejdere, migranter og de arbejdsløse. Fremfor en institution som en fagforening er det et kommunikationsnetværk til udveksling af viden og taktik på tværs af grænser. Det drejer sig specielt om spørgsmålet, hvordan man fastholder arbejdet som en form for effektiv aktivisme. Gruppen afholder regelmæssige, internationale møder og udgiver materiale på flere europæiske sprog.

I løbet af de seneste to årtier er arbejdet blevet både mere fleksibelt og mere usikkert. Introduktionen af online-platforme på ar-

bejdsmarkedet i de seneste få år har regenereret og accelereret disse processer og affødt den såkaldte "gig economy", et system hvor arbejdsaktiviteter færdiggøres gennem en række opgaver, som fremmes af online-platforme. Gig-economy arbejdernes kamp giver en interessant chance for at undersøge forholdet mellem teknologisk innovation, social konflikt og tværnational aktivisme.

Madleveringsbranchen er den sektor, som har de mest signifikante organisationstilfælde. Unge voksne, som kører på cykel, mens de transporterer kasser mærket med logoer fra firmaer som Foodora, Deliveroo, Justeat, Glovo og så videre, er et normalt syn i de fleste europæiske byer. Kunder bestiller mad fra en restaurant, som de vælger via en hjemmeside eller en app, og cyklisterne leverer det så hurtigt som muligt. Ansættelsesformer synes at variere væsentligt på tværs af lande og firmaer samt på den måde, de bliver betalt. Det, de har til fælles, er det faktum, at de ikke anses for at være almindelige ansatte på madleveringsplatformene men i stedet free-lance arbejdere, som udfører en række "gigs" takket være den service, som platformene tilbyder.

Det ironiske er, at det delvist skyldes ny udvikling i online-kommunikationen, at disse arbejdere har været i stand til at mobilisere på tværs af europæiske lande. Mobiliseringen af gig-economy arbejdere generelt og specielt af ansatte på madleveringsplatformene er blevet udbredt over Europa i de seneste to år. Den "tværnationale madplatforms strejkeplan", etableret af franske aktivister, viser kun tre protestarrangementer i 2016: Protesten foran Deliveroos hovedkontor i London i august, Foodora-cyklisters strejke i Turin i oktober, og Deliveroo-cyklisters protest i Bordeaux i december. For det kommende år, 2017, proklamerer samme plan 40 protestarrangementer i 8 forskellige lande (Østrig, Belgien, Frankrig, Tyskland, Italien, Holland, Spanien og Storbritannien).

Rækken af taktikker, som blev anvendt, var temmelig lang: Fra små demonstrationer med beslutningen om omhyggeligt at overholde færdselsreglerne, fra at kredse om firmabygninger til at uddele brochurer i de restauranter, som anvender platformen, fra at strejke til at besætte firmakontorer, fra at nægte at gå på gaden i tilfælde af dårlige vejrforhold til at marchere med aktivister i solidaritet og så videre.

I de fleste tilfælde er der en tydelig mening med at understøtte udviklingen af mobilisering af etablerede aktivistnetværk så som *Plan C* i Storbritannien eller *Critical Workers* i Tyskland, som enten tilhører gamle politiske områder af radikale eller er dannet som krystallisationer af den seneste bølge af anti-spare-mobiliseringer, som har karakteriseret mange europæiske lande i de seneste få år. Det vil sige, at arrangementerne i 2011, deres efterdønninger har haft en effekt på disse aktivisters evne til at samarbejde tværnationalt.

2) Solidaritetsbyer

Siden sommeren 2015 er næsten alle lande, som var involveret i TransSOL-projektet, blevet påvirket af den såkaldte "flygtningekrise". Institutioner i Den Europæiske Union har haft stigende vanskeligheder med eksternt og intern grænsekontrol, mens lande med første ankomst har oplevet et stærkt pres på deres systemer og modtagelsesfaciliteter samt på deres bymæssige og sociale strukturer. Byerne er den foretrukne destination for migranter og ofte de steder, hvor der er den højeste koncentration.

Stående over for begrænsningerne i migrationspolitikken, som er iværksat af enkelte, nationale regeringer, har civilsamfundet organiseret sig på innovative måder med adskillige sammenslutninger og netværksdannelse, som springer frem over hele kontinentet. I et væsentligt antal tilfælde blev disse initiativer mødt med en samarbejdsvilje fra de lokale og kommunale myndigheder.

Dette har ført til en ny samarbejdsmodel mellem selvorganiserede migrantgrupper, uofficielle sammenslutninger og strukturerede ikke-statslige organisationer på den ene side, og bystyrer på den anden. Samtidig har et sådant samarbejde fostret nye tværnationale netværk med relationer og forbindelser skabt mellem enkelte byer med det formål at præsentere fælles forslag til asyl- og migrationspolitik og at koordinere deres praktiske tiltag med at løse daglige og langsigtede problemer ved modtagelsen og den sociale inklusion af migranter. Vi definerer disse eksempler som "solidaritetsbyer".

Situationen i forskellige europæiske lande efter den såkaldte "flygtningekrise" i 2015 har fremkaldt en lang række solidaritetsaktiviteter fra uofficielle initiativer til mere strukturerede institutprojekter. De fleste af disse metoder kan identificeres, udvikles og testes som modeller på tværnationale solidaritetsmetoder. De har vist sig at være effektive i deres præmisser og resultater, bæredygtige fra et miljømæssigt, socialt og økonomisk synspunkt, tiltalende med hensyn til skabelse af positive sociale værdier, kultur og fantasi, og endda tilpasset til forskellige sammenhænge og reproducerbare i større målestok.

Disse fire tilfælde i Palermo, Barcelona, Grande-Synthe og Berlin samt det tværnationale EuroCities-projekt viser, hvordan netværks-samarbejdet mellem byer og civilsamfundsmetoder i "solidaritetsbyer" kan bidrage til at definere enkelte løsninger og mere strategiske forslag til alternative retningslinjer for asyl, migration og mobilitet på tværs af nationale grænser og udvikle innovative, sociale solidaritetsmetoder på EU-niveau.

Byer har vist sig at være mere dynamiske og effektive end enkelte, nationale regeringer med hensyn til styring af migrationsfænomener, og især hvad angår modtagelse og social inklusion af de nyankomne.

I løbet af de seneste tre år har sociale bevægelser, borgerlige grupper og

sammenslutninger spillet en hovedrolle i velkomsten af migranter, hvilket er et fænomen af stor kulturel, politisk, social og praktisk vigtighed. Det beviser faktisk den stigende bevidsthed om den strukturelle karakter af migrationsfænomener, kravet om en universel, kosmopolitisk ret til mobilitet og behovet for at opleve europæisk medborgerskab på et bymæssigt niveau som en rummelig og omfattende dimension, over nationalt niveau. Denne holdning har vigtige, politiske konsekvenser (160.000 protesterende i Barcelona den 18. februar 2017 anmodede den spanske regering om at åbne grænserne for asylansøgere, 100.000 i Milano den 20. maj 2017 anmodede om "broer, ikke mure, solidaritet og gæstfrihed"). Dette medfører også en udbredt, praktisk koordination af tusindevis af frivillige initiativer og/eller kooperativ mutualisme, som tilstræber at sikre husly, mad, juridisk støtte, sygehjælp, uddannelse, kulturelle aktiviteter og orientering om optagelse på arbejdsmarkedet.

Lokale institutioner er også engagerede, fra bystyrerne, som indgår i et konstruktivt og horisontalt samarbejde med den sociale sammensætning af flygtninge og migranter, og med civilsamfundets og det aktive medborgerskabs initiativer. Lige netop denne slags samarbejde definerer muligheden for, at et bymæssigt og storbyområde præsenterer sig selv som en "solidaritetsby".

3) Krytyka Polityczna

Krytyka Polityczna er en Warszawa-beliggende civilsamfundsorganisation, som er engageret i tværdisciplinære aktiviteter, som omfatter Central- og Østeuropa og Ukraine. Spørgsmålet om den intellektuelle og kulturelle marginalisering af central- og østeuropæiske lande, og især Visegrádlandene efter kommunismens fald, har demonstreret behovet for en nytænkning af den demokratiske kultur i regionen, men også inden for EU-rammerne. *Krytyka Polityczna*, et netværk af intellektuelle og aktivister med base i Polen, er en nøgleaktør i denne nytænkning, med det erklærede

formål at fremme idéen med ”dyb europæisk integration”.

Organisationen er involveret i adskillige initiativer, hvis kerne er et tidsskrift og en uafhængig nyhedsplatform. Netværket driver desuden et bogforlag og styrer mere end 20 sociale klubber over hele landet. Organisationen er et godt eksempel på ”horisontal” eller geografisk solidaritet blandt og mellem V4-landene og derudover, men viser også vertikal, politisk solidaritet med lokale græsrodsinitiativer og slår bro over kløften mellem intellektuelle og offentligheden.

Krytyka Polityczna's effektivitet som model kan bedst demonstreres ved dens evne til at opretholde initiativer på tværs af grænserne i en lang periode, at udvikle intellektuelle idéer ikke kun i korte, individuelle projekter, men over flere år på et område, som er både globalt og politisk veldefineret inden for Europa. En betingelse for dette er det vedvarende samarbejde mellem forskellige organer i selve organisationen: Samspillet mellem bogforlaget, agora-møder og ”Democracy 4.0” er et særligt godt eksempel. Behovet for virkelige aktivistmøder kom *som et resultat af* restriktionerne af intellektuel publicering. Men det var eksperimentet og den erfaring, som blev gjort *i dialog* med de italienske og spanske grupper i ”Democracy 4.0”, som var med til at *forbedre og udvide* en proces, som allerede var på vej. Og dette havde til gengæld en effekt på den type debatter, som bogforlaget tog op.

Med andre ord, for *Krytyka Polityczna* er tværnational solidaritet resultatet af effektive, interne styringsprocesser, hvor relationer skabt af et initiativ er i stand til at oplyse de kommende aktiviteter om en anden. Praktisk talt er denne slags online/offline hybridorganisering muliggjort af effektiv anvendelse af europæisk infrastruktur så som billige flyrunder, allerede bestående relationer mellem lokale aktivistnetværk og effektiv anvendelse af digital teknologi. Disse er dog alle synkroniseret af kerneinstitutionen *Krytyka Polityczna*

for at fremme et kontinuerligt flow af viden mellem de polsk-talende ”nationale” samfund og forskellige internationale samarbejdspartnere.

Erfaringer og metodeanbefalinger

Den erfaring, som er gjort ved de tre case-studier, henvender sig først og fremmest til civilsamfundsorganisationer. Noget af den viden, som er opnået ved at analysere de tre organisationer, bør imidlertid også tages i betragtning af de politiske beslutningstagere.

1) Hvordan skal tværnational aktivisme organiseres?

På baggrund af *Krytyka Polityczna* er der en generel erfaring, som skal gøres, med hensyn til den interne organisering af civilsamfundsorganisationer.

For det første skal oversættelse betragtes som et vitalt, politisk værktøj. Som *Krytyka Polityczna* demonstrerer, kan polyglot kommunikation gøre det meget nemmere end bare at udveksle neutral information i nye sammenhænge. Hvis de er effektivt tilpassede, skaber oversatte materialer aktivt kulturelt rum og former for kulturelt samarbejde.

For det andet kan anvendelse af digitale og sociale medier samt andre paneuropæiske infrastrukturer gøre samfund i stand til at udvikle sig både i koncentrerede øjeblikke (så som virkelige hændelser) og langvarig kommunikation (online-grupper). De to har dog brug for at høre sammen. ”Democracy 4.0” er et godt eksempel, hvor adskillige, virkelige møder blev organiseret for at reflektere over selve de digitale værktøjer. Den erfaring, som blev gjort, resulterede i netop de værktøjer, som blev anvendt til at arrangere yderligere aktioner på gader, pladser og andre offentlige steder samt til at nytænke AGORA. Vi kan måske konkludere, at digitale teknologier kun

skaber solidaritet, når de fremmer nye politiske mødesteder.

Desuden kan regional specificitet fungere som et springbræt til solidaritet i større omfang. En af grundene til, at *Krytyka Polityczna's* paneuropæiske initiativer har været så vellykkede, er, at de blev udtænkt gradvist. De begyndte med en fremhævelse af Visegrádregionen og udviklede sig til et større omfang. Selv i processer med tværnational kommunikation vil nationale og lokale erfaringer fortsat være de bærende kræfter.

Ydermere viser vore cases, at specielt langvarige partnerskaber giver de mest vellykkede resultater. Sagen med det ukrainske partnerskab demonstrerer, hvordan mange års langvarig kommunikation og samfundsopbygning er vigtig for at skabe effektive, tværnationale strukturer. Da den dobbelt-nationale institution blev grundlagt i 2010, var de implicerede ikke klar over de forskellige vendepunkter, som ville opstå i de efterfølgende år, og hvor gensidigt fordelagtig strukturen ville vise sig at være. Fordi dette samfund allerede var på plads, da skyderiet begyndte, var de imidlertid klar til at imødegå uventede udfordringer i konflikten med en bæredygtig institution, som var modstandsdygtig over for de hændelser, som udviklede sig.

Endelig er det vigtigt at pointere, at EU selv allerede fremmer solidariteten. Hvis vi ser bort fra kritik af specifikke institutioner, er *Krytyka Polityczna's* aktiviteter et godt eksempel på, hvordan EU forbliver et sted med visse, nye privilegier for organisationer, som bestræber sig på at opbygge former for solidaritet udover nationale og klassebaserede samfund. At en sådan innovativ form for kulturel aktivisme har rødder i Polen, mod lige netop sådanne nationalistiske og oligarkiske former for opposition, er bevis på den demokratiske værdi af dette allerede eksisterende, tværnationale, politiske rum. Frihed til bevægelse og ytringer er i dag under angreb fra alle sider, men formen for solidaritet, som blev sat

i værk af civilsamfundsaktører på tværs af EU, demonstrerer, hvor meget foderarbejde, der allerede er blevet udført for at forsvare og redefinere disse betingelser for fremtiden.

2) Hvordan kan samarbejde og momentum skabes mellem organisationer og deres aktiver?

Sagen med den tværnationale strejke viser mediernes vigtige rolle med at opbygge momentum. De sociale medier er et stærkt værktøj, som fremmer forbindelserne på det kommunikative niveau mellem aktører, som har langt flere vanskeligheder med at koordinere deres konkrete kampe. Man kan sige, at de samme digitale teknologier, som anvendes til at udnytte arbejderne, derved anvendes til at organisere kampen mod udnyttelse. Ikke desto mindre er det sandt, at den strategiske taktik med en følelse af fællesskab, af at identificere sig som en del af en voksende bevægelse er en afgørende hjælp for civilsamfundsorganisationer.

Desuden synes effektive, lokale kollektiver, som er engagerede i arbejdskampe, stort set at være baseret på forud eksisterende aktivistnetværk så som den tværnationale, sociale strejke med politiserede aktivister i arbejderne kollektiver, som fungerer som mæglere i den tværnationale sfære.

Generelt ses dannelsen af konkrete mekanismer til at koordinere kampene mellem forskellige lande endnu ikke. De fleste aktivister er primært fokuseret på at opbygge deres lokale kamp, at samle kræfter, at rekruttere folk og så videre. Derfor er på den ene side de ressourcer, som er ansvarlige for tværnationale forbindelser, temmelig begrænsede, og på den anden side er det temmelig svært at opbygge en fælles, tværnational dagsorden, når de lovgivende rammer er forskellige fra hinanden.

Arbejdere og aktivister føler et dybt behov for at udvide omfanget af deres kamp for at nå op på det samme tværnationale niveau, som

firmaerne bygger på. På samme måde påpeger forskerne, hvordan det at få kampen op på det tværnationale niveau vil være langt mere frugtbart end at vente på en indgriben fra de politiske beslutningstagere.

3) Hvordan kan samarbejde og momentum skabes mellem civilsamfundet og offentlige aktører?

Det bliver tydeligt gennem analysen af "solidaritetsbyerne", at der skal foretages en strukturel reform af de europæiske og nationale lovrammer, som tager højde for en ændring af de gældende, internationale konventioner vedrørende asylretten, og en mere understøttende migrationspolitik, som deler ansvaret og byrden på det tværnationale niveau.

Europa-kommissionen og Europarådet bør politisk og økonomisk anerkende byernes rolle, og de lokale myndigheder bør have det bredeste politiske og økonomiske selvstyre med hensyn til migrationssager udstedt til de enkelte, nationale, offentlige forvaltninger.

Dannelsen af stabile og udviklede tværnationale netværk mellem byer er nødvendig, som sørger for at styrke udvekslingen af god praksis og modeller for modtagelse og social inklusion, mulighed for at forhandle med en stemme i ledelsen af de europæiske institutioner og nationale regeringer, og muligheden for at udvikle autonome by-til-by retningslinjer og derved styre uden om nationalstatens direkte kontrol.

4) Sammendrag af erfaringer og metodeanbefalinger

- Oversættelse er et vigtigt, politisk værktøj.
- Digitale og virkelige møder skal afholdes sammen og vedvarende.
- Regional specificitet kan fungere som et springbræt til solidaritet i større omfang.

- Specifikke, langvarige partnerskaber giver de mest frugtbare resultater.
- EU fremmer allerede solidariteten og bør benytte sig af lejligheden til at videreudvikle den.

Forskningsparametre

Hvert af de tre studier følger en lidt forskellig metodologisk strategi, da hver organisation / netværk arbejder forskelligt baseret på dens egne behov og strukturelle krav. Specielle kriterier blev dog fremhævet i den kvalitative analyse af de tre eksempler.

1) Tværnationale netværk i "gig economy" og den tværnationale, sociale strejke

Vore mål og evalueringskriterier var følgende:

- Vurdere status for udviklingen af tværnationale solidaritetsnetværk blandt usikre / uregelmæssige arbejdere, især for at finde ud af, om de er et kim til en tværnational reorganisering af arbejdskampe.
- Fastslå den virkning, som den tværnationale, sociale strejke har haft på nationale grupper, som arbejder for at fremme rettighederne for usikre arbejdere, og se på specifikke case-studier (f.eks. Deliveroo-arbejdere i UK, Amazon-arbejdere i Italien).
- Kontrollere, i hvilket omfang den tværnationale, sociale strejke har samlet sociale eller "klasse"-grupper, som ellers ville være forblevet adskilte i en fælles, politisk ramme:
- Kontrollere, i hvilket omfang den tværnationale strejke har opbygget solidaritet mellem migrantgrupper og usikre arbejdere og klarlagt fælles, politiske interesser.

2) Solidaritetsbyer

Vore mål og evalueringskriterier var følgende:

- Vurdere evnen til at bevæge sig fra uofficielle initiativer til mere strukturerede og langvarige projekter.
- Undersøge eksempler på disse metoder, som kan identificeres, udvikles og testes som modeller på tværnationale solidaritetsmetoder.
- Afklare, hvilke af disse metoder, der er effektive i deres forudsætninger og resultater, bæredygtige fra et miljø-mæssigt, socialt og økonomisk synspunkt, tiltalende med hensyn til skabelse af positive værdier, kultur og fantasi, og reproducerbare i større målestok.
- Definere anvendelsesorienterede retningslinjer beregnet til at blive reproduceret og repropageret på tværs af Europa i de kommende år.

3) *Krytyka Polityczna*

Vore mål og evalueringskriterier var følgende:

- Fastslå, hvordan *Krytyka Polityczna* skaber en vedvarende, offentlig debat om Europa og samtidig tydeligt takler forskellige former for marginalisering og isolering.
- Undersøge, hvordan organisationen udvikler solidaritet på tværs af skillelinjer, som har delt Europa i dets historie, mest især mellem V4-landene, i dens arbejde med civilsamsfundsaktører i regionen.
- Fastslå, i hvilket omfang *Krytyka Polityczna* med succes har bygget bro over et gradvist skel mellem de intellektuelle og massemediemiljøet og derved bidraget til skabelsen af en bredere, offentlig debat om tværnational solidaritet.